

התשובות הנכונות

15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
1	1	4	1	3	4	1	4	4	4	4	1	4	4	4

30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16
2	4	4	4	3	2	4	4	2	2	3	4	2	4	3

הסברים

מילים וביטויים

1. התשובה הנכונה היא: (4).
פירוש המילה "תמלוגים" הוא: תשלום ליוצר עבור שימוש ביצירה שלו.
2. התשובה הנכונה היא: (4).
פירוש הביטוי "קנה לו שביתה" הוא: השתקע, התיישב במקום אחד.
3. התשובה הנכונה היא: (4).
פירוש המילה "מכיר" הוא: לש ומעצב צורות שונות מחומר גלם רך, כגון פלסטלינה או חימר.
4. התשובה הנכונה היא: (1).
פירוש המילה "למצער" היא: לפחות.

אנלוגיות

5. התשובה הנכונה היא: (4).
מצור הוא מצב שבו צבא מקיף עיר או מוצב, כדי לגרום לכך שמחסור במזון ובמים יגרום לכניעתם של התושבים.
היחס בין המילים: "מצור על מישהו נועד להביא אותו לכניעה".
בדיקת התשובות:
תשובה (1): האם ריתוק של מישהו נועד להביא אותו לעזיבה? לא.
(ריתוק של מישהו נועד למנוע ממנו עזיבה)
תשובה (2): האם התגנבות אל מישהו נועדה להביא אותו לזחילה? לא.
(זחילה מתבצעת על ידי מי שמתגנב בעצמו)

תשובה (3): האם דרבון של מישוהו נועד להביא אותו לעצלות? לא.

(דרבון של מישוהו נועד להוציא אותו מעצלות)

תשובה (4): האם התראה למישוהו נועדה להביא אותו לזהירות? כן.

(התראה היא אזהרה. אזהרה נועדה לגרום לאחר לנהוג בזהירות)

6. התשובה הנכונה היא: (4).

מגל הוא סכין בצורת קשת המשמש לקצירת שיבולים. מן הקמח שבשיבולים מכינים לחם.

היחס בין המילים: "המגל משמש לאיסוף הדבר שממנו מכינים לחם".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): האם החכה משמשת לאיסוף הדבר שממנו מכינים דג? לא.

(אין כאן גורם ביניים. החכה משמשת לאיסוף הדג עצמו)

תשובה (2): האם האלומה משמשת לאיסוף הדבר שממנו מכינים תבואה? לא.

(אלומה היא צרור של תבואה)

תשובה (3): האם הסולם משמש לאיסוף הדבר שממנו מכינים פרי? לא.

(אין כאן גורם ביניים. משתמשים בסולם כדי להגיע גבוה ולקטוף את הפרי

עצמו)

תשובה (4): האם המזמרה משמשת לאיסוף הדבר שממנו מכינים יין? כן.

(בעזרת המזמרה קוטפים את הענבים, שמהם מפיקים מיץ וממנו מכינים יין)

7. התשובה הנכונה היא: (4).

בהקשר של "דילול", פירוש המילה "להסמיד" הוא: לגרום למשהו להיות יותר סמיך.

(למילה להסמיד יש פירוש נוסף, בהקשר אחר: לתת סמכות למישוהו אחר).

היחס בין המילים: "להסמיד משהו פירושו לבצע עליו פעולה הפוכה מדילול".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): האם הצפין משהו פירושו לבצע עליו פעולה הפוכה מהבנה? לא.

(הצפנה של משהו מונעת ממישהו אחר הבנה)

תשובה (2): האם לחוקק משהו פירושו לבצע עליו פעולה הפוכה מאכילה? לא.

(חקיקה ואכילה אינן פעולות הפוכות, אלא משלימות. האכילה מוודאת

שמצייתים לחוק)

תשובה (3): האם להקטין משהו פירושו לבצע עליו פעולה הפוכה ממזעור? לא.

(בדיוק להיפך: להקטין משהו זה כן לבצע עליו מזעור)

תשובה (4): האם לאפשר משהו פירושו לבצע עליו פעולה הפוכה ממניעה? כן.

(לאפשר משהו פירושו להניח לו להתקיים, בעוד שמניעה אינה מאפשרת

לו להתקיים).

8. התשובה הנכונה היא: (4).

היחס בין המילים: "ללפות משהו פירושו לאחוז אותו בחוזקה".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): האם להכות משהו פירושו להתגושש איתו בחוזקה? לא.

(התגוששות היא היאבקות. להכות משהו זה חלק מההתגוששות ואינו מהווה מידה רבה יותר של התגוששות)

תשובה (2): האם להסתנוור משהו פירושו להאיר עליו בחוזקה? לא.

(להסתנוור משהו פירושו שהוא מאיר עליך בחוזקה, ולא אתה עליו)

תשובה (3): האם להתנפץ פירושו ליפול בחוזקה? לא.

(נפילה בחוזקה עשויה לגרום למשהו להתנפץ, אך התנפצות פירושה פשוט הישברות לרסיסים, לא דווקא עקב נפילה)

תשובה (4): האם להטיח משהו פירושו לזרוק אותו בחוזקה? כן.

9. התשובה הנכונה היא: (1).

"חוסה" הוא אדם שנמצא במחסה מסוים (למשל, אדם שחוסה בצילו של העץ, מפני השמש).

היחס בין המילים: "חוסה פירושו נמצא במחסה".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): האם גולה פירושו נמצא בכר? כן.

(גולה הוא אדם שהגלו אותו ממולדתו)

תשובה (2): האם גנן פירושו נמצא בגינה? לא.

(הגינה היא מקום עבודתו של הגנן)

תשובה (3): האם אל פירושו נמצא במקדש? לא.

(מקדש הוא מקום פולחן לאל)

תשובה (4): האם צופה פירושו נמצא בבמה? לא.

(הצופה יושב מול הבמה ומביט לעבר המתרחש בה)

10. התשובה הנכונה היא: (4).

"לכבוש" פירושו (בהקשר שלנו): לרסן, כמו בפתגם: "איזהו גיבור? הכובש את צרו".

היחס בין המילים: "דבר בר-כיבוש הוא דבר שניתן לרסן אותו".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): האם אדם בר-מזל הוא אדם שניתן להצליח אותו? לא.

(אדם בר-מזל הוא אדם שנוטה להצליח במידה רבה, כאשר הדברים אינם תלויים רק בו)

תשובה (2): האם אדם בר-מינן הוא אדם שניתן לתיות אותו? לא.

(בר-מינן הוא מת. למרבה הצער, לא ניתן לתיותו)

תשובה (3): האם דבר בר-חלוף הוא אדם שניתן לחלוף אותו? לא.

(דבר בר-חלוף הוא דבר זמני, שיחלוף בבוא העת)

תשובה (4): האם אדם בר-שפיטה הוא אדם שניתן לשפוט אותו? כן.

"בר-שפיטה" הוא מעמד משפטי של אדם שבית המשפט רשאי לשפוט אותו,

לעומת אדם שמסיבות נפשיות או מסיבות גיל, נקבע שאינו כשיר לעמוד

(למשפט)

החלפת אותיות

11. התשובה הנכונה היא: (3).

השלשה המתאימה היא ח.ל.צ.

12. התשובה הנכונה היא: (1).

השלשה המתאימה היא ע.צ.מ.

13. התשובה הנכונה היא: (4).

השלשה המתאימה היא פ.ט.ר.

השלשה ב.ט.ל מתאימה רק לתשובות (2) ו-(4).

14. התשובה הנכונה היא: (1).

השלשה המתאימה היא ה.ל.ל.

השלשה פ.א.ר מתאימה רק לתשובות (3) ו-(4).

השלשה ש.ב.ב מתאימה רק לתשובות (1) ו-(2).

השלמת משפטים

15. התשובה הנכונה היא: (1).

האסטרנום שביט מאמין שכדי שתיאוריה תיחשב מדעית, יש כמה עקרונות יסוד שהיא

חייבת להתבסס עליהם. לכן, לדעתו אסור לקבל תיאוריה מדעית שאינה מושתתת על

עקרונות אלה (כלומר, **לדעתו אם התיאוריה אינה מבוססת על עקרונות היסוד, היא אינה**

יכולה להתקבל כתיאוריה מדעית). אני, לעומתו, איני חושב שיש עקרונות יסוד שעל המדע

להתבסס עליהם תמיד ובכל מצב (כלומר, **דעתי שונה משל שביט – אין צורך בעקרונות**

יסוד).

16. התשובה הנכונה היא : (3).

מאמרו של סמית מתבסס על ההנחה שלפיה אנשי צבא מסוגלים בדרך כלל לחזות לפני מעשה את מה שיקרה (כלומר, **סמית סבור שאנשי צבא מסוגלים לחזות את העתיד**). כנגד הנחה זו (כלומר, **כנגד ההנחה שאנשי צבא רואים את העתיד**) אפשר לטעון, כי כבר הוכח שהיכולת לצפות את העתיד מוגבלת מאוד אצל בני האדם, ובכללם אנשי הצבא (כלומר, **הוכח שגם אצל אנשי צבא אין ראייה של העתיד**).

17. התשובה הנכונה היא : (4).

אמנם הבוררת הדנה בתביעות הפיצויים של עובדי המפעל נגד בעליו ידועה כמי שנוהגת לפסוק לרעת העובדים (כלומר, **לרוב הבוררת פוסקת נגד העובדים**), אבל מאחר שבתביעה זו צדקתם של העובדים אינה מוטלת בספק, נראה שבעלי המפעל צריכים לחשוש מפסיקתה (כלומר, **מקרה זה שונה - העובדים צודקים, ונראה שהיא תפסוק דווקא נגד המעבידים**).

18. התשובה הנכונה היא : (2).

עדנה יצאה חוצץ נגד עריכת ניסויים בבעלי חיים במשך שנים רבות, ועמיתה משה חלק על עמדתה בכל אותן שנים (כלומר, **עדנה נגד ניסויים בבעלי חיים, ומשה בעד**). לכן הופתעו הכול מכך שמשה נחלץ לסגור על עדנה כשהותקפה בעקבות פרסום מאמר נוסף שלה בסדרה "ניסויים בבעלי חיים – אלימות שאין לה הצדקה" (כלומר **מפתיע שמשה הגן על מאמרה של עדנה, שמנוגד לעמדתו**).

19. התשובה הנכונה היא : (4).

(הערה : שימו לב למילה "אינה" לפני הרווח הראשון).
תרומתו של ספר זה אינה באה לידי ביטוי בתיאור ההיסטורי של התפתחות פולחן הקדושים בנצרות (כלומר, **התיאור ההיסטורי של התפתחות הפולחן, אשר נמצא בספר, אינו מהווה תרומה גדולה במיוחד**), אלא בפרשנויות מלאות התובנה לסיפורי הקדושים, הממחישות את הצורך האוניברסלי בדמויות הראויות להערצה (כלומר, **התרומה הגדולה של הספר היא הפרשנויות לסיפורי הקדושים, ולא התיאורים ההיסטוריים**).

היגיון

20. התשובה הנכונה היא : (3).

נתונים :

- בין אלי לדוד עומד אדם אחד לפחות (כלומר, או אדם אחד, או שניים).
- בין ברכה לגיתית עומד אדם אחד לכל היותר (כלומר, או אדם אחד, או אף אחד).

אנו נשאלים איזה מן המצבים שבתשובות לא ייתכן. נבדוק תשובות :

אל	גיתית	דוד	ברכה
----	-------	-----	------

תשובה (1) : המצב דווקא אפשרי, ועומד בשני התנאים שבנתונים.

אל	גיתית	ברכה	דוד
----	-------	------	-----

תשובה (2) : המצב דווקא אפשרי, ועומד בשני התנאים שבנתונים.

		ברכה	גיתית
--	--	------	-------

תשובה (3) : המצב לא אפשרי. אם גיתית עומדת בסמוך לברכה, אזי גיתית חייבת להיות בקצה,

וברכה לידה. כך נוצר מצב שבו אלי עומד בסמוך לדוד, מה שסותר את הנתון הראשון, לפיו חייב להיות ביניהם אדם אחד לפחות.

21. התשובה הנכונה היא : (2).

במכון שמשון מבצעים אבחונים למחלת השגמת. שיעור המאובחנים במכון גבוה משיעור החולים באוכלוסייה (לשם המחשה, נניח שבאוכלוסייה כולה חולים 5% במחלה זו, ובמכון שמשון מאובחנים 20% במחלה זו). שמשון טוען שההסבר לכך הוא ששיטת האבחון של המכון שלו יעילה. כוונתו, כנראה, היא שלמוסדות אחרים מגיעים לבדיקה חולי שגמת, אך הבדיקות שם מצליחות לאבחן זאת באחוזי הצלחה קטנים יותר.

עלינו למצוא איזהו הנתון בתשובות שמחליש את ההסבר שלו.

הנתון שבתשובה (2) מהווה הסבר חלופי לכך ששיעור המאובחנים במכון גדול משיעור החולים באוכלוסייה : למכון מופנים רק אנשים בקבוצת סיכון לחלות במחלה. כלומר, למרפאה לא מגיע מדגם מקרי ומייצג של כלל האוכלוסייה, אלא קבוצה שמלכתחילה לאחוז גבוה מתוכה יש סיכוי גדול להיות חולים.

הסבר אחר לתופעה שאותה ניסה להסביר שמשון מחליש את ההסבר שלו.

22. התשובה הנכונה היא : (2).

ראשית נבין את המשל : חיכוך רב מפריע למטוס להגיע למהירות גבוהה, אבל ללא חיכוך בכלל, המטוס כלל אינו יכול לטוס. מכאן משתמע כי תמי מתייחסת בשיחה לדבר שאמנם יש בו חסרונות אם הוא מגיע במידה רבה מדי, אך מידה מסוימת שלו היא הכרחית. מבין התשובות, רק בתשובה (2) מתואר מצב כזה : ענבל סבורה שהטלת איסורים רבים פוגעת בבריאותם הנפשית של הילדים, וייתכן שתמי מסכימה שמידה רבה של איסורים אכן יש בה נזק, אולם היא סבורה שמידה מסוימת, פחותה יותר, של איסורים היא הכרחית לצורך התפתחותם התקינה של ילדים.

23. התשובה הנכונה היא: (4).

רועי קרא על מטייל שהתלונן כי נוסעים באוטובוס לא הסכימו לפנות לו את מושבם. מכאן הסיק רועי, כי השמועה שלפיה הנוסעים הצעירים מפנים את מושבם לזקנים שאין בעבורם מקום ישיבה פנוי אינה אמיתית (= אין בה ממש).

אנו נשאלים איזו טענה אינה מחלישה את מסקנתו. כלומר, יש שלוש תשובות ובהן טענה מחלישה ממש, ותשובה אחת שבה טענה שאינה מחלישה. נבדוק את התשובות:

תשובה (1): אם באוטובוס שבו נסע המתלונן נסעו רק זקנים, הרי שלא ניתן לבדוק כלל את נכונות השמועה לפיה הצעירים מפנים את מקום מושבם לזקנים. טענה זו מחלישה את מסקנתו של רועי, ותשובה זו נפסלת.

תשובה (2): אם באוטובוס שבו נסע המתלונן היו הרבה מקומות פנויים, הרי שלא ניתן לבדוק כלל את נכונות השמועה, שלפיה הצעירים מפנים את מקומם לזקנים שאין בעבורם מקום פנוי. ייתכן שלו היו כל המקומות באוטובוס תפוסים, דווקא היו קמים הצעירים ומפנים את מקומם. טענה זו מחלישה את מסקנתו של רועי, ותשובה זו נפסלת.

תשובה (3): אם המתלונן אינו זקן, הרי שלא ניתן לבדוק כלל את נכונות השמועה, לפיה הצעירים מפנים את מקומם עבור הזקנים. ייתכן שלו היה המטייל אדם זקן, היו קמים הצעירים ומפנים לו את מקומם. טענה זו מחלישה את מסקנתו של רועי, ותשובה זו נפסלת.

תשובה (4): העובדה שהמתלונן הוא בעל מראה שונה מאוד מזה של הבענים אינה רלוונטית כאן. השמועה עוסקת רק ביחס של הצעירים לזקנים, ולא ביחס של התושבים המקומיים לתיירים שנראים אחרת מהם. תשובה זו אינה מחלישה (ואגב, גם אינה מחזקת) את מסקנתו של רועי. זו התשובה הנכונה.

24. התשובה הנכונה היא: (4).

אנו מקבלים שני נתונים, האחד לגבי נמרים, והשני לגבי בעלי חיים עצובים, ולאחריהם טענותיהם של שלושה מנהלים של גני חיות. לפי התשובות אנו מבינים, כי עלינו לבדוק כמה מטענותיהם של המנהלים, **לגבי שיעור הנמרים הצייתנים** בגני החיות שלהם, יכולות להיות נכונות על סמך שני הנתונים.

ננתח את הנתונים, ואז נבדוק את טענותיהם של המנהלים.

רוב הנמרים עצובים, ומכאן: יש נמרים עצובים, והם יותר מחצי מהנמרים.

רוב בעלי החיים העצובים הם צייתנים, כלומר, יש בעלי חיים עצובים וצייתנים, והם יותר מחצי מבעלי החיים העצובים.

האם ניתן להסיק דבר מה, מצירוף הנתונים, לגבי שיעור הנמרים הצייתנים בגני החיות?
לא!

גם אם רוב בעלי החיים העצובים הם צייתנים, הרי שלא בהכרח נובע מכך שיש נמר צייתן.

ייתכן מאוד שקבוצת בעלי החיים העצובים גדולה בהרבה מקבוצת הנמרים, ואז איננו יודעים מה שיעור הצייתנים בקרב הנמרים.

10 מיליון בעלי חיים עצובים

נניח, לשם המחשה, כי יש בעולם 1000 נמרים. לפי הנתון הראשון רובם עצובים. נניח, לשם המחשה, כי 600 מהם הם עצובים.

נניח, כעת, שיש בעולם 10 מיליון בעלי חיים עצובים. לפי הנתון השני, ייתכן שיש 7 מיליון בעלי חיים עצובים-צייתנים (הם הרוב) ו-3 מיליון בעלי חיים עצובים-שאינם-צייתנים (הם המיעוט). ייתכן שכל הנמרים העצובים משתייכים דווקא לקבוצה של ה-3 מיליון עצובים-לא-צייתנים (ראה סרטוט).

ייתכן גם שחלק מהנמרים העצובים הם דווקא בקבוצת בעלי החיים העצובים-כן-צייתנים (ואז נחלק את 600 הנמרים העצובים בין שני חלקי ה"כדור").

לסיכום, מן הנתונים איננו מסוגלים לקבוע מה שיעור הצייתנים בקרב הנמרים: כולם, חלקם, או אף אחד מהם. שימו לב שאנו לא יכולים לקבוע זאת לגבי כלל הנמרים בעולם כולו, ובוודאי שאיננו יכולים לקבוע זאת לגבי גני חיות קטנים בארצנו הקטנה. לפיכך, כל שלוש הטענות של המנהלים, לגבי שיעור הנמרים הצייתנים בגן החיות שלהם, יכולות להיות נכונות.

הבנת הנקרא

25. התשובה הנכונה היא: (2).

בשורה (2) נאמר: "סברות ברוח זו... היו מקובלות גם על רבים מהחירשים עצמם". הכוונה לסברות בדבר האוניברסליות של שפת הסימנים. אוניברסליות של השפה פירושה ששפה זו אחידה בכל העולם. מן הנאמר כאן אנו למדים כי גם החירשים עצמם סברו שהשפה שלהם אוניברסלית, ולכן סברו כי יוכלו לתקשר עם כל חירש אחר בכל מדינה אחרת בעולם.

26. התשובה הנכונה היא: (3).

בשורה 7 נאמר: "סימנים איקוניים הם סימנים המייצגים באופן ישיר תכונות מסוימות של הדבר שהם מסמלים. המושג "לאכול", למשל, מסומן בכל שפות הסימנים המוכרות באמצעות מצג אצבעות כלשהו באזור הפה, משום שפעולת האכילה נעשית בפה. קשה לשער שקיימת שפת סימנים אשר בה המושג "לאכול" מסומן באמצעות מצג אצבעות ליד המצח או ליד האוזן". המילה "למשל" מצביעה על כך שהמושג "לאכול" הוא דוגמה להגדרה של סימנים איקוניים, המובאת במשפט הקודם. הסימן בשפת החירשים המסמל "לאכול" הוא איקוני, וכמו כן, הוא חייב להיות דומה מאוד בכל השפות, משום שלא סביר לייצג את פעולת האכילה באמצעות מצג אצבעות ליד האוזן או ליד המצח. מכאן, שהסימן "לאכול" הוא אוניברסלי, כלומר, זהה בכל שפות הסימנים.

לסיכום: הסימן "לאכול" הוא חזותי (מפני שהוא משמש חירשים, ויש לראותו), הוא איקוני וגם אוניברסלי.

27. התשובה הנכונה היא: (4).

בתשובה (4) נאמר כי במקרים רבים, שפות הסימנים מבטאות תכונות של מושגים באופן ישיר יותר משפות דבורות. הדבר נכון על פי הנאמר בשורה 10: "שלא כמילים בשפה הדבורה, שמקובל על כולנו כי הן שרירותיות ברובן, סימני הידיים בשפות הסימנים נראים לנו איקוניים במהותם." אם כן, רבים מן הסימנים בשפת הסימנים הם איקוניים, כלומר, הם מבטאים תכונות מסוימות של המושגים שאותם הם מסמלים. דבר זה מבדיל את הסימנים מן המילים, שהן אוסף צלילים שרירותי, שאינו מצביע על תכונות המושג שהן מתארות.

28. התשובה הנכונה היא: (4).

מקריאת השאלה בצירוף לתשובות אנו מבינים כי נשאלנו מה הקשר בין הפסקה השנייה, לבין הטענה שבתחילת הפסקה הראשונה או לבין הטענה שבסוף הפסקה הראשונה. נבדוק, אם כן, מהן שתי הטענות בפסקה הראשונה, ובמה עוסקת הפסקה השנייה. הטענה שבתחילת הפסקה הראשונה: חוקרים רבים, ואפילו אנשים חירשים, סבורים כי שפת הסימנים היא שפה אוניברסלית, כלומר, היא זהה אצל כל משתמשיה ברחבי העולם. הטענה שבסוף הפסקה הראשונה: למעשה, אין שפת סימנים אוניברסלית. יש הבדלים מהותיים בין שפות סימנים שונות ברחבי העולם. הפסקה השנייה מסבירה מדוע רווחת הסברה כי שפת הסימנים היא אוניברסלית: היא חזותית ואיקונית. אם כן, הפסקה השנייה מסבירה את הטענה שבתחילת הפסקה הראשונה.

29. התשובה הנכונה היא: (4).

מן הפסקה האחרונה משתמע, כי אילו הטענה "כל ייצוג חזותי הוא איקוני" הייתה נכונה, גם אז היו יכולים להיות הבדלים בין סימנים בשפות סימנים שונות בעולם. אנו למדים זאת מן הדוגמה המובאת בפסקה - המילה "ציפור" בשפת הסימנים. שפת הסימנים היא חזותית (משום שהיא משמשת את החירשים). הסימן המייצג ציפור, גם בשפת הסימנים הישראלית וגם בשפת הסימנים האמריקאית הוא סימן איקוני, כלומר, סימן שמייצג תכונות של הדבר שאותו הוא מייצג. אולם הסימן האמריקאי והסימן הישראלי שונים זה מזה, משום שאחד מהם מתייחס למקור של הציפור, והאחר מתייחס לכנפיים של הציפור. מכאן, שגם אילו כל הייצוגים החזותיים (כלומר, הייצוגים בשפת הסימנים) היו איקוניים (כלומר, מייצגים תכונות), עדיין היו יכולים להיות הבדלים בין שפות הסימנים השונות בעולם.

30. התשובה הנכונה היא: (2).

בשורה 5 נאמר: "העובדה ששפות דבורות שונות זו מזו מובנת לנו מאליה". עובדה זו אינה מוצגת כתפיסה שגויה, אלא מוצגת כנכונה על ידי כותב הטקסט.